

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (RP 125/2020 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Jord- och skogsbruksutskottet (JsUB 8/2020 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om ändring av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013) 2 §, 5 § 1 mom. 2 punkten underpunkt b samt 7 och 8 punkten, 6 § 1 mom., 7 § 1 mom., 10 § 1 mom. 2 och 4 punkten, 10 § 4 och 5 mom., 13 § 1 mom., 15 § 1 mom., 16 § 1 mom., 24 § 2 mom. 4 punkten, 25 §, 26 § 1 mom., det inledande stycket i 26 § 2 mom., 26 § 3 mom., det inledande stycket i 28 § 1 och 2 mom., 28 § 3 mom., 30 § 1 och 3 mom., 31 § 3 mom., 32 § 4 mom., 36 och 37 §, 48 § 3 mom. och 49 § samt

fogas till 5 § 1 mom. en ny 9 punkt, till 5 § ett nytt 2 mom. varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till 6 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till 7 § ett nytt 4 mom., varvid de nuvarande 4 och 5 mom. blir 5 och 6 mom., till 13 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till 17 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till 22 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till lagen en ny 24 a §, till 27 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., och till lagen en ny 29 a § som följer:

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas

1) när levande bläckfiskar eller ryggradsdjur används, föds upp eller hålls för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, samt

2) när djur som avses i 1 punkten föds upp för att deras organ eller vävnader ska doneras för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

Vid tillämpningen av denna lag jämföras med djur ett yngel som självt intar föda samt däggdjurs-, fågel- och kräldjursfoster under den sista tredjedelen av dess normala utveckling. Vid tillämpningen av denna lag jämföras med djur också en individ i ett tidigare utvecklingsstadium än vad som nämns ovan, om den sannolikt upplever smärta, lidande eller ångest eller får bestående men till följd av försök efter att ha uppnått utvecklingsstadiet i fråga.

Denna lag tillämpas fastän smärta och lidande elimineras hos djuret samt ångest och bestående men förebyggs med anestesi, smärtlindring eller andra metoder.

Denna lag ska tillämpas fram till dess att de djur som avses i 1 mom. har avlivats, utplacerats i hem eller återförts till en lämplig livsmiljö eller ett lämpligt djurhållningssystem.

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *försök*:

b) alla åtgärder som har som mål, eller som kan leda till, att det föds eller kläcks ett genetiskt modifierat djur eller något annat djur eller framställs och upprätthålls en genetiskt modifierad djurstam på ett sådant sätt att djuren kan orsakas smärta, lidande, ångest eller bestående men som avses i underpunkt a,

7) *anläggning* alla slags anläggningar, byggnader, grupper av byggnader och andra lokaler som är i verksamhetsutövarens besittning och som anknyter till verksamhet som avses i denna lag,

8) *principen för ersättning, begränsning och förfining* en princip som syftar till att ersätta användningen av djur med andra metoder alltid när det är möjligt; om djur måste användas, används så få djur som möjligt utan att projektets syfte äventyras och man strävar efter att minimera den smärta, det lidande, den ångest eller de bestående men som djuren orsakas,

9) *djur uppfött för ändamålet* djur som har fötts upp för att användas för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

Ett i 1 mom. 2 punkten avsett försök för ett enskilt djurs vidkommande inleds när djuret första gången förbereds för att användas för ett försök och avslutas när observationerna av ett levande djur har slutförts.

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

6 §

Allmänna krav

Vid uppfödning, hållande och skötsel av djur ska det strävas efter att allt som kan vålla djuren smärta, lidande, ångest eller bestående men elimineras eller begränsas. Verksamhetsutövare ska vid skötseln av djur beakta de särskilda behoven och egenskaperna hos varje djurart samt sträva efter att främja djurens hälsa och välbefinnande.

Verksamhetsutövaren ska göra upp en handlingsplan med tanke på störningssituationer som hotar djurens välbefinnande. I planen ska de åtgärder beskrivas som verksamhetsutövaren vidtar för att trygga djurens välbefinnande vid eldsvåda, elavbrott, avbrott i telekommunikationen, störningar i vattendistributionen och andra liknande händelser.

7 §

Personal

Verksamhetsutövaren ska ha ett med hänsyn till verksamhetens art och omfattning tillräckligt antal kompetenta anställda på den plats där verksamheten bedrivs.

Den person eller de personer som ansvarar för anläggningen ska finnas på plats i anläggningen när en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna förutsätter det.

10 §

Journaler och statistik över djur

Verksamhetsutövaren ska föra journal över

2) djurens ursprung och huruvida de är uppfödda för ändamålet,

4) antal och art för djur som har avlivats eller dött i varje anläggning samt över avlivnings- eller dödsorsaken, om den är känd.

Journalerna enligt 1 och 3 mom. och statistiken enligt 2 mom. ska bevaras i minst fem år efter det att den sista anteckningen gjorts i dem.

Närmare bestämmelser om innehållet i journalerna och statistiken samt om förande och bevarande av dem utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om de djurarter över vilka det dessutom ska föras individuella journaler utfärdas genom förordning av statsrådet. En individuell journal ska bevaras i minst tre år efter djurets död eller djurets utplacering i hem.

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

13 §

Allmänna principer som gäller försök

Ett försök får utföras endast i ett projekt. Försöket ska med beaktande av att syftet ska nås utföras på djur med den minsta förmågan att uppleva smärta, lidande, ångest eller bestående men. Försöket ska väljas och utföras så att djuren orsakas så lite smärta, lidande, ångest eller bestående men som möjligt, och att projektet likväl sannolikt ger ett tillförlitligt resultat. Försöket får endast utföras i användarens anläggning.

Uppgifter som baserar sig på ett försök som genomförts i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska godtas, om försöket genomförts med en testmetod som anges i Europeiska unionens lagstiftning. Nya försök får krävas endast om det behövs ytterligare uppgifter för att skydda folkhälsan, säkerheten eller miljön.

15 §

Klassificering av försökens svårhetsgrad

Den smärta, det lidande, den ångest eller de bestående men som ett försök orsakar djur ska bedömas innan försöket inleds. Försökens svårhetsgrad fastställs utifrån den smärta, det lidande, den ångest eller de bestående men som ett enskilt djur antas uppleva under försöket.

16 §

Krav på uppfödning för ändamålet och djurens ursprung

Om möjligt ska alltid djur uppfött för ändamålet användas i projekt. Om inte annat följer av 26 § 3 mom., ska djur som allmänt används i projekt vara uppfödda för ändamålet. Närmare bestämmelser om de djurarter som ska vara uppfödda för ändamålet utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

Djur som fångas i naturen

Om ett djur i samband med eller efter infångandet konstateras vara skadat eller vid dålig hälsa ska en veterinär eller annan kompetent person undersöka djuret och se till att djurets lidande minimeras.

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

22 §

Beviljande av verksamhetstillstånd

I verksamhetstillståndet ska anges den person enligt 7 § 2 mom. som ansvarar för verksamheten och den person eller de personer enligt 7 § 3 mom. som ansvarar för anläggningen samt den utsedda veterinär eller expert som avses i 7 § 5 mom.

6 kap.

Krav på projektgodkännande

24 §

Projektgodkännande och sökande av projektgodkännande

För projektet ska det upprättas en ansökan om projektgodkännande, som ska innefatta

4) namnet på den person som har det övergripande ansvaret för genomförandet av projektet och för dess överensstämmelse med projektgodkännandet.

24 a §

Projektbedömning

Innan projektgodkännande beviljas ska nämnden för projektgodkännanden bedöma ansökan om projektgodkännande så ingående som det är lämpligt för typen av projekt, med beaktande av projektets omfattning och varaktighet samt hur allvarlig skada djuren orsakas. Vid bedömningen ska det säkerställas att

- 1) projektets syften motiverar användning av djur,
- 2) projektet är motiverat från vetenskaplig synpunkt eller utbildningssynpunkt, eller lagstadgat, och
- 3) projektet är upplagt så att försöken kan utföras på ett så humant och miljövänligt sätt som möjligt.

Dessutom ska det i samband med bedömningen av projektgodkännandet säkerställas att

- 1) en verksamhetsutövare som är användare har verksamhetstillstånd,
- 2) projektet genomförs för ett ändamål som är godtagbart enligt 12 §,
- 3) den som planerar projektet är behörig enligt 8 § 1 mom.,
- 4) den nytta som projektet förväntas medföra för människor, djur eller miljön anses stå i en etiskt godtagbar proportion till den skada som orsakas djuren i projektet,

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

5) de övriga kraven för användning av djur i projekt som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den uppfylls.

I samband med bedömningen av projektgodkännandet bedöms svårhetsgraden enligt 15 § för de försök som ingår i projektet samt avgörs om projektet ska utvärderas i efterhand, och i så fall tidpunkten för denna utvärdering.

25 §

Beviljande av projektgodkännande och godkännandets innehåll

Projektgodkännande beviljas, om

- 1) en verksamhetsutövare som är användare har verksamhetstillstånd,
- 2) projektet genomförs för ett ändamål som är godtagbart enligt 12 §,
- 3) den som planerar projektet är behörig enligt 8 § 1 mom.,
- 4) projektets syften motiverar användning av djur,
- 5) projektet är motiverat från vetenskaplig synpunkt eller utbildningssynpunkt, eller lagstadgat,
- 6) den nytta som projektet förväntas medföra för människor, djur eller miljön anses stå i en etiskt godtagbar proportion till den skada som orsakas djuren i projektet,
- 7) projektet är upplagt så att försöken kan utföras på ett så humant och miljövänligt sätt som möjligt, och
- 8) de övriga kraven för användning av djur i projekt som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den uppfylls.

I projektgodkännandet ska ingå uppgifter om

- 1) den användare som genomför projektet,
- 2) den person som avses i 24 § 2 mom. 4 punkten, och
- 3) de anläggningar i vilka projektet genomförs.

Dessutom ska i godkännandet ingå uppgifter om i godkännandet uppställda särskilda villkor samt uppgift om huruvida projektet ska utvärderas i efterhand, och i så fall tidpunkten för denna utvärdering.

Ett projektgodkännande kan också beviljas för en serie projekt, om projekten genomförs i syfte att uppfylla kraven i lagstiftningen eller om det i projekten används djur för produktion eller för diagnostik med etablerade metoder.

Ett projektgodkännande kan beviljas för högst fem år åt gången.

26 §

Villkor som uppställs i godkännandet och undantag

I projektgodkännandet kan det uppställas särskilda villkor för att trygga djurens välbefinnande under projektet.

I projektgodkännandet kan det bestämmas att en utvärdering i efterhand ska genomföras även av ett sådant projekt som innefattar försök som klassificerats i svårhetsgraden måttlig svårhet, om det behövs

I projektgodkännandet kan undantag beviljas från

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

1) kravet i 13 § 1 mom. att försöket endast får genomföras i användarens anläggning, om det finns ett motiverat vetenskapligt behov för undantaget,

2) kravet på uppfödning för ändamålet i 16 § 1 mom., om det finns ett motiverat vetenskapligt behov för undantaget,

3) förbudet i 16 § 2 mom. 1 punkten, om ett särskilt viktigt behov av undersökningar som gäller djurens hälsa och välbefinnande eller allvarliga hot mot miljön eller folkhälsan och djurhälsan kräver detta, och om man vetenskapligt kan motivera att projektets syfte kan uppnås endast genom att använda ett herrelöst eller förvildat djur av en husdjursart,

4) förbudet i 16 § 2 mom. 2 punkten, om man vetenskapligt kan motivera att projektets syfte inte kan uppnås genom att använda djur uppfödda för ändamålet,

5) kravet i 17 § 2 mom., om det är vetenskapligt motiverat, och

6) kravet i 19 § 1 punkten, om exceptionella skäl kräver det; undantag kan beviljas endast under förutsättning att djuret inte har använts oftare än en gång i ett försök som är förknippat med svår smärta, svårt lidande eller motsvarande ångest och att en veterinär besiktat djuret innan det används på nytt.

27 §

Ändring av projektgodkännande

På bedömning av ändring av godkännande och på ändring av godkännande tillämpas 24 a, 25 och 26 §.

28 §

Försättande i frihet, överlåtelse och återförande av djur som använts eller varit avsedda att användas i projekt

I ett projektgodkännande kan det tillåtas att ett i naturen infångat djur som använts eller varit avsett att användas i projekt återförs till en lämplig livsmiljö, om

Djurskyddsgruppen kan besluta att ett djur som använts eller varit avsett att användas i projekt utplaceras i hem eller återförs till ett djurhållningssystem som lämpar sig för arten, om

Vid behov ska djuret före överlåtelsen, återförandet eller försättandet i frihet gradvis anpassas till de nya förhållanden som avses i 1 eller 2 mom.

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

29 a §

Bevarande av projekthandlingar

Regionförvaltningsverket i Södra Finland ska bevara alla handlingar som gäller ett projekt i minst tre år efter det att projektgodkännandets giltighetstid löpt ut eller efter det att den tidsfrist som avses i 31 § 2 mom. löpt ut.

De handlingar som gäller projekt som ska utvärderas i efterhand ska bevaras tills utvärderingen har avslutats, dock i minst tre år efter det att projektgodkännandets giltighetstid löpt ut.

30 §

Tillsättande av nämnden för projektgodkännanden och dess sammansättning

Nämnden för projektgodkännanden tillsätts av statsrådet på framställning av jord- och skogsbruksministeriet för fem år åt gången. Nämnden ska ha en ordförande och en vice ordförande samt 16 övriga ledamöter och personliga ersättare för dem. I nämndens sammansättning ska hänsyn tas till att olika delar av landet är jämnt företrädda med tanke på bedrivandet av den verksamhet som avses i denna lag. Nämnden finns i anslutning till Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Om ordföranden, vice ordföranden, en annan ledamot eller en ersättare avgår under mandatperioden, kallar jord- och skogsbruksministeriet i dennes ställe en ny ledamot för den återstående mandatperioden.

Nämnden för projektgodkännanden indelas i fyra sektioner. Nämnden för projektgodkännanden utser ledamöterna och ersättarna i sektionerna så att nämndens sakkunskap inom olika områden är jämnt företrädd i varje sektion. Trots vad som i 1 mom. föreskrivs om personliga ersättare, kan flera ersättare som företräder sakkunskap inom samma område utnämnas för en ledamot vid tillsättandet av sektioner. Nämnden utser en ordförande och en vice ordförande för varje sektion.

31 §

Beredning och behandling av ärenden i nämnden

Vid nämndens och sektionernas möten ska föras protokoll. Protokollet undertecknas av mötets ordförande och sekreterare. Nämndens eller sektionernas beslut undertecknas av föredraganden.

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

32 §

Beslutanderätt

Nämndens ordförande avgör de ärenden i anslutning till den interna administrationen som gäller nämnden. I arbetsordningen kan beslutanderätten i dessa frågor också överföras på nämndens vice ordförande och en föredragande.

36 §

Vissa uppgifter som ska skötas av Regionförvaltningsverket i Södra Finland

Utöver vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om uppgifterna för Regionförvaltningsverket i Södra Finland, ska verket

1) samla in och för allmänheten elektroniskt hålla tillgängliga statistiska uppgifter om användningen av djur för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål samt fullgöra skyldigheterna att tillhandahålla Europeiska kommissionen information enligt artikel 54 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål,

2) till de icke-tekniska projektsammanfattningarna foga uppgift om huruvida projektet ska utvärderas i efterhand och uppgift om tidpunkten för utvärderingen samt se till att projektsammanfattningarna uppdateras inom sex månader efter det att projekten har utvärderats i efterhand,

3) för offentliggörande lämna in de icke-tekniska projektsammanfattningarna och eventuella uppdateringar av dem till Europeiska kommissionen senast inom sex månader efter beviljandet av projektgodkännande, och

4) sköta de stödtjänster som nämnden för projektgodkännanden och den delegation som avses i 53 § behöver.

37 §

Allmänna principer för ordnande av tillsyn

Verksamhetsutövarnas verksamhet ska övervakas opartiskt och regelbundet. Tillsynen ska effektiviseras, om det finns misstanke om att en verksamhetsutövars verksamhet eller anläggning inte uppfyller kraven i denna lag eller de krav som föreskrivs eller bestäms med stöd av den. En lämplig andel av inspektionerna ska genomföras utan föregående varning.

48 §

Indragning av projektgodkännande

Om ett projektgodkännande dras in, ska verksamhetsutövaren vidta de åtgärder som godkänts av det behöriga regionförvaltningsverket för att trygga djurens välfärd. Om inga andra åtgärder är ändamålsenliga eller rimligen är möjliga, ska djuren avlivas.

Riksdagens svar RSv 130/2020 rd

49 §

Indragning av verksamhetstillstånd och avbrytande av verksamheten

Regionförvaltningsverket kan dra in ett verksamhetstillstånd som det beviljat, om verksamhetsutövaren på ett väsentligt sätt bryter mot de krav på verksamheten som föreskrivs i denna lag eller djurskyddslagen eller med stöd av dem, eller mot tillståndsvillkoren, eller om verksamheten inte längre uppfyller villkoren för att tillstånd ska beviljas och verksamhetsutövaren inte rättar till missförhållandena inom den skäligen tid som regionförvaltningsverket bestämmer.

Om regionförvaltningsverket har grundad anledning att misstänka att verksamhetsutövaren agerar på det sätt som avses i 1 mom. och att djurens välbefinnande på grund av det äventyras och situationen inte kan korrigeras tillräckligt snabbt eller med tillräcklig säkerhet genom i 47 § avsedda förbud, förelägganden eller andra åtgärder, kan verksamheten tillfälligt avbrytas helt eller delvis för utredande av ärendet. Beslutet om avbrytande av verksamheten gäller en viss tid eller tills vidare, tills regionförvaltningsverket ger sitt slutliga avgörande i ärendet.

Om verksamhetstillståndet dras in eller verksamheten avbryts, ska verksamhetsutövaren för att trygga djurens välfärd vidta de åtgärder som godkänts av det regionförvaltningsverk som beviljat tillståndet. Om inga andra åtgärder är ändamålsenliga eller rimligen är möjliga, ska djuren avlivas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det som i 2 § 2 mom. föreskrivs om att fågel- och kräldjursfoster jämställs med djur tillämpas från ingången av 2022.

Helsingfors 10.11.2020

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare